

1772 18
558

commissio p. 1772

VOCIS
CAMINATAE
ORIGINEM SLAVONICAM

EX AVCTORITATE AMPLISS. PHILOSOPHORVM ORDINIS

DIE XVIII. OCTOBR. MDCCLXXI.

DEFENDENT

M. ABRAHAMVS IACOBVS PENZEL

ET

IOANNES CHRISTOPHORVS NIEMANN

DESSAVIA-ANHALTINVS. MED. ET PHIL. CVLT.

HALAE

LITTERIS HENDELIANIS.

REINES. lection. var. I. I. cap. XIII.

Slauonicam linguam, malo more ceu rusticam, impexam, fordidamque
et indignam homine liberali δοκιστέμνοι et polituli nonnulli
derident; contra pro Iouis habent cerebro si quid transalpi-
num Gallicumque inter aequales tinnire norunt.

V I R O
S V M M E R E V E R E N D O
A M P L I S S I M O A T Q V E D O C T I S S I M O
I O A N N I G E O R G I O
S V C R O,

P O T E N T I S S I M O B O R V S S O R V M R E G I A C O N S I L I S S A C R I S,
I N S P E C T O R I E C C L E S I A R V M E T S C H O L A R V M P R I M A E
D I O E C E S E O S M A G D E B V R G E N S I S E T V E R B I D I V I N I
M I N I S T R O P R I M A R I O A D E C C L E S I A M C A T H E D R A L E M.

E T
V I R O
E X C E L L E N T I S S I M O I V R I V M P E R I T I S S I M O
A T Q V E D O C T I S S I M O
A D A M O D I E T E R I C O
S C H M I D,

S Y N D I C O S T A T V V M P R O V I N C I A L I V M E T R E V E N D I S S I M I
C A P I T V L I M A G D E B V R G E N S I S, G R A V I S S I M O.

P A T R O N I S A T Q V E F A V T O R I B V S S V I S
A D C I N E R E S V S Q V E C O L E N D I S

HANC DISSERTATIONEM
SPECIMINIS LOCO A SE DEFENSAM
IN GRATISSIMAE MENTIS TESSERAM
VLTERIORI BENEVOLENTIAE SESE COMMENDANS
FAVSTA QVAEVIS ATQVE PROSPERA
ET
VITAE INCOLVMITATEM AD SEROS VSQVE ANNOS
EX ANIMO ADPRECANS

D. D. D.

RESPONDENS
IOANNES CHRISTOPHORVS NIEMANN.

§. I.

Equidem fateor, rem duram, imo durissimam ille suscipit, qui antiquam bonisque auctoribus satis probatam latinam rite cognoscere studet, ac dicendi genus, quo ipse in scriptiunculis suis utitur, simile prorsus efficere tentat illi, quo *Cicero olim Caesarque* utebantur. Ita enim, in Schola sticorum, quos vocant, scholis praesertim, deprauata est dictio nostra latina, ut valde dubitem, num

sensum semper nostrarum litterarum recte perciperet antiquae
 Romae cuius illi si traderentur. Credere hinc nequaquam debe-
 mus, eum pulcre beneque romanam linguam callere, qui multos
 latinos auctores perlegit, qui festinans et sine haesitatione loqui-
 tur, aut in scriptiunculis suis periodis curate tornatis vocibus-
 que papauere et sesamo sparsis utitur. Verum est, titillat et de-
 mulc et quasi aures nostras tale genus dicendi, quo voluptate ali-
 qua adficiuntur, dum sentiunt, quam anxie laborauerit auctor,
 ut sonorae essent, quas elegerat voces. Cuicumque vero aditus
 patet ad interiora Romanae linguae sacra, et qui in Ciceronis, vt
 ita dicam, consortium adoptatus est, mox sentiet fucum; torna-
 ras has periodos, vocesque tanta cura selectas, nequaquam inge-
 nium Ciceronianum redolere videbit. Non enim argutiis his,
 sed *propriate sermonis* probanda conficitur latinitas; nam vsus
 saepissime vocibus significationes adtribuit, veteribus Romanis
 prorsus incognitas, quae postea prae genuinis ita inualuere, vt
 prisca illa significatione penitus abolita, recentiorem modo no-
 uerimus; quare bene fecit RITTERSHVSIVS doctissimus, Academiae
 Altorfinae, imo Germaniae vniuersae perpetuum decus, qui
Oppiano, a se latina ciuitate donato, adnotationes subiecit, qui-
 bus illustrantur locutiones, quas adhibuerat, latinae. Quum enim
 pulcherrima ista versio classica prorsus et antiquata sit dictione
 conscripta, dubium non est quin plurimi ex lectoribus non
 percepissent elegantiam nitoremque eius, nisi subleuare eos
Rittershusius *ὁ πρῶτος* adnotationibus suis voluisset, et licet ego is,
 si quis alius, sim, qui iunioribus suis amicis auctor est, vt negle-
 ctis

—

7

Etis recentiorum riuilis, ex ipsa antiquitatis fonte probatam latinatam hauriant, tamen veritati hoc do, et latinum, *Rittershusii Oppianum*, vt et *Grotiana* opera aequiparanda antiquorum scriptis esse cenfeo.

§. II.

Verum enim vero si nos non negamus multis iisque maximis premi difficultatibus studium probatae latinatatis, etiam id diffitendum nequaquam est, difficultates longe maiores iis occurrere, qui satis audaciae habent, vt adeant mediae latinatatis campos longe lateque patentes, horridos maxima ex parte asperosque. Is enim, qui antiquatam latinatam discere cupit, legere tantum debet perpaucos oppido scriptores, nonnullasque ea de re recentiorum criticas commentationes, iis probe perlectis genium latinae linguae perspicit, et limam si tabellis suis saepe admouet, nec alias prorsus diligentia destitutus est, spirare possunt omnia ea, quae scripsit, veram Romanorum linguae indolem; affres aliter longe comparata est eocum, qui latinatam mediam attingit. Non solum assidue et cum cura per legere debet auctores, e quibus addiscitur, quorum ingens numerus est, ita vt vix ac ne vix quidem vnus hominis vita ad omnes perlustrandos sufficiat; gnarus etiam omnium esse debet doctrinarum: frustra enim Philosophum aut Medicum interpretari tentabit Philosophiae aut Medicae artis ignarus. Et nec ista quidem vniuersalis omnium doctrinarum cognitio sufficit; requiritur praeterea, vt omnes paene quotquot extant in orbe terrarum variarum gentium lin-

A

guas

guas familiares sibi reddat. Proflus enim alia in istis barbarici temporibus res cum latinitate erat, ac nunc est. Nobis enim cum sermo aliqua de re faciendus est, quam ignorarant Romani, laboramus tamen, ut hoc, quantum fieri potest, Romano more faciamus. Sic Romanis ignotum utique fuit istud ornamenti genus in vestibus, quod nostrates *Tressen* dicunt; sed fuerit ignotum, tamen non de *tressis* loquimur, si quando placet huius ornamenti mentionem in latina scriptura facere, potius dicimus fimbriatas esse aureis aut argenteis segmentis vestes, vel si istud minus placeat, magis romane adhuc *lati clauia aurea* dicere possumus; sic nequaquam habuere Romani inter vestimenta sua *Nedingsots* aut *Bitschen*, quis vero verat *paemulas* has, illasque *lacernas* dicere? Sic nesciure usum Tabacci, nos vero ista de herba locuturi nec opus est ut adhibeamus istud *peti*, natuum quidem est barbarum nomen, nec adscititium et insulsium illud *tabacci* (a), *fium*

(a) Eam enim herbam, quam nos a *Iobanne Nicot.*, dicimus *Nicotianam*, Americani, penes quos crescit, *Petum*, Hispani vero ab ea ubi plurimum crescit provincia *Tabacco* dicunt, cfr. *THEV. vom Rauch und Schnupftoback*, S. 5. seqq.; necesse quod vnam modo speciem *peti* nomine insigniamus, cum communis appellatio omnium sit; contra vero *Enasser* plane nullum herbae *Nicotianae* nomen est, sed optima huius herbae species, quae in *calabis* (hispanice *canastro*.) transititur, catachrestice *Enassertoback*, quasi tu dies *Korbtoack* dicta fuit, unde barbari nostri *enassri* vocabulum, insulsium et illepidum si quod aliud cuderunt. — Haec herba quonam modo ex Oriente ad Iustinos et ab his ad Gallos Anglosque portata fuerit plerumque satis constat, quisnam eius usum *italos* docuerit plurimi nesciunt, nomen viri, in eius honorem, adscribere hic volo, fuit *Virginus Orsini*, cfr. *PIETRO della VALLE Viaggi*. P. I. p. 155.

num bibere, quis satis audaciae aut temeritatis habet, qui locutionem illam aut parum Romanam, aut parum rei aptam pronuntiaret? Lubens libensque alia multa omitto, quae adferre in medium possem. — Sed olim sic non erat; monachi de re quadam locuturi, cui non statim latina quaedam vox respondebat, de puritate sermonis parum solliciti, ipsam hanc vocem adoptarunt; irrepere hinc in mediæ aevi latinam ex omnibus fere Europae linguis voces; immo est forsitan nulla prorsus lingua, quae suas non ad hanc barbariei colluviem contulisset symbolas. Vnde infeliciter plerumque in eruendis harum vocum significationibus versati sunt, qui vnam alteramque linguam nesciuerunt. Cangii dominus ipse, ast quantus vir, cuius se vasto pectore incluserat, quicquid reconditi medium in se aeuum habebat, cuius diuinam prorsus memoriam, adamantinam diligentiam et in diuinando sagacitatem aut duo aut nemo vnquam attingent; ipse hic, inquam, tantus quantus est Cangius, quam tirubanti gressu incessit, quoties ex originibus Germanicis vox aliqua effer explicanda? quam saepe tunc non dormitat, quam saepe diuinum eius opus non tyro quiuis germanicae linguae emendare feliciter potest (b).

§. III.

- (b) Qua de re luculenta saepe exempla apud CANGIUM occurrunt; sic nesciuit *Zeidlerii* quinam fuerint; *mellicidas* fuisse equidem nescire non potuit ex GOLDAST. *const. imp. T. I.* vbi — *imprimis quod omnes officiales, forestarii et MELLICIDAE qui ZEIDLARIII vulgariter nuncupantur*; nesciuit tamen origines vocis, quas germanicas esse quiuis cui sanum occiput animaduertit facillime; *Zeidler* enim Germanis esse *Wienendäcker* nemo facile nescit confer.

B

SCHILT.

§. III. *Habuius vtiq̄ue mediae latinitatis felices scrutatores, qui plurimas iam ex ea voces, alienis linguis in subsidium vocatis, non inuita illustrarunt Minerua. Antiquam illam italicam linguam, prouenzalem vulgo vocat, vna cum hodierna, nec non hispanicam et inprimis vernaculam suam gallicam bene calluit Cangius summus; Wachterus patriae amor et apud exteros gloria, vna cum materna, antiquas illas Gothorum, Islandorum et Anglosaxonum dialectos, cum deriuatis ex ea Danorum, Suecorum, Batauorum et Anglorum linguis, optime nouerat, et iis interdum ad illustrandam mediam latinitatem perpulcre vsus est, qui ea in re comites et secutores habuit viros clarissimos Tenzelium, Leibnitium, Eckhardum, Haltausium, aliosque, quorum longe foret nomina adscribere. Sed multa adhuc facienda restant. Per Auicennae, Auerrois, Mesuae, Rhazesii aliorumque Medicorum Arabicorum scripta, arabica vocabula quam plurima, imprimis medicorum medii aevi scriptis intrarunt, ita vt vix ac ne vix quidem gressum in iis tuto figere possis, vbicumque in deprauata arabica incidens (c); vbi vero fuit ex iis, qui animum*

ad
SCHILT. *Gloss. germ. s. v. Zeidler.* Aliud exemplum cui placet
adeae TENZEL. *monatshche Unterred.* Th. I. S. 954.

(c) Prae caeteris ego hic MATTHAEVVM SYLVATICVM nomino, saeculi XIV scriptorem, cuius *Pandectarum medicinae* opus, excusum Veneriis 1498 fol. Quam vellem praestaret summus REISKIUS pro diuina sua, qua pollet, linguae arabicae peritia, huic scriptori idem officium quod Dioscoridi et Apuleio BOCHARTUS. Ex omnibus

ad studium hocce adplicarunt, qui arabice satis docte fuissent, vt
ralia verba rite ex lingua arabica illustrare potuissent? Porro, si

B 2 scriptor

bus enim, qui nunc viuunt, eruditis ego neminem nosco, qui et lin-
guam arabicam, et rem medicam, et medii aevi latinatam aequae nos-
set ac ipse; tribus enim his instructus esse debet, quicumque rite il-
lustrare Matthaeum Syluaticum vult, qui fere temper Oedipo indiget;
nam, vt ait FABRIC. *Bibl. lat.* p. 306. edit. Lond. 1703. *Verba
arabica ita deprauata exhibet, vt vel peritissimis eius linguae
saro liceat, quid res sit, huiolari.* Acerbum hinc de eo iudicium
tulit OTTO BRUNSFELDVS et ipse Medicus, cuius adscribere
verba placet: *In re medica veteris Pandectarii errata tam mani-
festaria sunt, vt prorsus perspecta nemini non sunt, nisi qui sanae
eruditionis ac veterum scriptorum nihil adrigit; in quo tertia
fere semper diffio corrupta vitiatataque, aut certe barbara obsole-
ta vel exotica est; nec paulo diuersa omnia a magorum et ne-
cromanticorum praestigiosis nomenclaturis, vt vescias, rerumne
an matorum potius daemontiorum sint nomina; sed recte subiicit
CANG. praef. ad Gloss. lat. S. 48. de his videant peritiores Me-
dici, Arabicae potissimum periti, qui vnici duntaxat iudicium
ferre, mea quidem sententia, possunt.* Alia etiam ratio est, cur ad-
discat, necesse est, arabicam linguam, quicumque mediam latinatam
rite intelligere vult; nempe per scriptores hispanicos ingens vocum
numerus in mediam latinatam irrepsit, quas quidem lingua hispani-
ca eandem habet communes, quarum tamen primaria radix nonnisi in
arabica lingua est quaerenda; tales paene omnes voces sunt incipientes
ab al, e. g. *Alcauala, Alcydus, Alchaz, Aldea, Alfanegus,
Alfaquanus, Alfetar, Alferna, Alforis, Algalia, Algorizius,
Alquazilus, Alquaxellus, Alquexis, Albobzes, Aliama,* longe-
que plures, quas hic transcribere longum foret; forsitan nos alia occa-
sione monstrare conabimur, quantum lucrari possit, ex accurata Lusit-
aniae Hispaniaeque linguarum cognitione, media latinatam.

scriptor hispanicus hispanica (d), gallicus gallica, germanicus germanica latinitati suae admiscuit vocabula, quaeſo te, nonne putandum est, etiam scriptores flauonicos addidiſſe flauonica? Adde per Germaniam olim longe lateque fuiſſe diſuſam flauicam gentem, et videbis parum improbable videri, aurifodinas eſſe harum gentium linguas, e quibus quis eruere ſaepe veras multarum vocum origines poſſet, quas latitare huc dum crediderunt eruditi, et de quarum detectione penitus iam deſperarant. Ego vero, quod felix fauſtumque ſit, praecibo, primam de Slauis praedam reportabor, et licet opima non erit, erit tamen prima, quam ceu primitias omnes, boni ominis cauſſa, Deo ſacramus.

§. IV.

CAMINATAE ſiue CAMINATI, (vtroque enim modo vox ſcribitur, *Caminata* et *Caminatum*) vocem ſummus CANGIVS in Gloſſario ſuo: *Cameram, conclauē, coenaculum quoduvis*, explicat, *in quo caminus extat.* Hanc ſuam vt defendat explicationem, ad

Gloſſa-

(d) Hispaniae linguae vtilitatem in eruenſis mediae latinitatiſ originibus nemo ibiſ incitias; exemplum eſſe poſſet *alqueriae* vox in diplomatiſ hispanicis ſaepe occurrens, quae tota hispanica eſt; *ALQUERIA metairie*, vt interpretatur *SOBRINVS. COBARRUVIAS*: *alqueria es la caſa ſola en el campo donde el labrador del, ſe recoge con ſu gente y haro de la brança por eſtar lexos de poblado, y que el día ſe le fuera en ir y venir, no habitando en la miſma tierra que labra, y aſſi vale tanto como caſa de la brança, y donde ay muchas deſtas caſas, aparradas vnas de otras, pero en vna comarca. / Dize el padre Guadix que el nombre alcarria y alqueria ſox de vna raiz y que valen tanto, como aldeas, que es caria.*

Glossarium Saxonicum AELFRICI prouocat, ubi: *Caminatum* FYRHVS i. g. *ignis domus*; POITO ANASTASII BIBLIOTHECARIII (e) locum excitat, qui in *Valent. II.* pag. 167. ita: *Et alia noua (aedificia) adiecit, in quibus tres CAMINATAS fieri iussit.* MONACHVS SANG. l. I. c. 33. *Expletis hymnis matutinalibus, ad caminatam reuersus imperialibus vestimentis pro tempore ornabatur*; ID. c. v. *Finitis laudibus matutinis cum rex ad palatium vel caminatam dormitoriam, calefaciendi se et ornandi gratia rediret.* CHARTA GERALDI EPISC. CADVRC. d. a. 1248. *Inuaserunt domum siue caminatam ecclesiae b. Mariae de Sobiros.* Eandem viam calcat celeberrimus SCHILTERVS *Gloss. germ. f. v. Keminat(en) (f)*, prouocans ad LIBRVM SALICVM MONAST. EBERSHEYM, cap. Iudicium syluarum: *Unde sul es ginre gebeßern in mines Herrn KEMINATEN.* IT. cap. Iudicium senatus: *Unde ist das mines Herrn des Abbetes Hovegefinde gezurnent, darumbe en sullent si zi keiner Notrede stan,*
B 3 man-

(e) Quem caue ne credas talem Bibliothecarium fuisse, qualis nostra memoria fuit, cuius semper nomen honosque manebit, eminentissimus *Quirinus*; primus enim bibliothecae Vaticanae bibliothecarius idibus Iulii 1475 a Sixto IV. institutus fuit *Bartholomaeus PLATINA*. Cfr. PANVIN. *de biblioth. Vatic.* ap. SCHOTT. *iriner. Ital. P. II.* p. 153. ed. *Vicent.* 1602. 8v. Antiqui illi bibliothecarii, qualis *Anastasius* fuit, munere *Secretariorum* fungebantur; eorum enim opera scribebantur *bullae papales*; bulla quaedam *Sergii* data pontificatus an. X. indict. II. subscribitur: *Data — per manus IOHANNIS, BIBLIOTHECARIII tunc S. sedis apostolicae.* Confr. NOUVEAU TRAITÉ DIPLOMATIQUE *Vol. V. Tom. IV.* p. 220 sq.

(f) Quae vox respondet vtrique Latinae *caminata*. *Vocab. Manuscriptorum Anon.* penes *Schilterum*: CAMINATA. cyn. *Kemnor.*

wande in mines Herrn KEMENATEN, und mag ers nit versuenen, so
soll es der Voget rihten. FRAGM. de BELLO HISP. CAROLI M.
V. 1254.

Der Kunig vorderte XII Herren

In sine KEMENATEN

STRICK. de exped. hisp. Caroli M. c. X. sect. 10. p. 95. in SCHILTER.
Thes. rer. alem. T. II.

Diu Chunigin weist in

In ein CHOMENATEN (g) hin

Do er den Chunig Marfilien vand.

§. V.

Sed ista Cangiana interpretatio, ne parum vera sit vereor
valde. Apud SAGITTAR. memorab. Goth. c. XI. extat dipl. Landgr.
Albrechti d. a. 1282. vbi ita: *Arceam quandam in Gothensi oppido
nostro constructam, quae est contigua lapideae iliae caminatae, quae
quondam fuit clarae memoriae praedeccessoris et nepotis nostri, glorio-
sissimi scilicet Romanorum regis Henrici olim Thuringorum Land-
grauii; vbi meridiana luce clarius patet lapideam istam caminatam
nullam aliam nisi arcem Grimmenstein esse. Sufficeret vel hic vni-
cus locus ad adstruendam interpretationis Cangianae falsitatem,
qua Caminata camera, conclauē exponitur, sed praesto nobis alia
sunt. Quisnam locus lucidius oppugnare Cangium potest, quam
ille, quem satis infeliciter ipse e capite V. Monachi Sangallensis
exci-*

(g) Codex Lizeliannus KEMENATEN habet; *ch* et *k* facillime permuta-
ri notissimum est.

excitauit: *Finitis laudibus matutinis, cum rex ad PALATIUM vel CAMINATAM dormitoriam calefaciendi se et ornandi gratia rediret, nec non ille e diplomate episcopi Cadurcensis, ubi b. Mariae de Sobiros aedes, diserte CAMINATA vocatur? Omnes tres loci clare et dilucide demonstrant, caminatam nequaquam cameram aut conclauem, sed palatium esse interpretandum; et quoniam hac in re aliquid est dandum germanicae linguae prouocamus ad cantilenam vernaculam de rege Arture, ubi vox Remmate saepissime occurrit, semper vero in significatione palatii; nec aliter haec vox interpretanda est in excitis a Schiltero locis e libro salico monasterii Ebersheimensis et Strickero (h); Caminata palatium plerumque et per raro modo cameram designat.*

§. VI.

(h) Vberius hoc demonstratur e iuribus ecclesiae Bambergensis Tom. III. pag. 49. *Lex est famulorum curiae, qui nec habent beneficium, quod deseruiant, nec sunt redempti de camina episcopi, quem locum plane se non intelligere fatetur CANGIUS, verum enimvero aut omnia me fallunt, aut camina hic est Burgban, quam vocem intelligunt, qui patriam callent ius, hoc qui nesciunt adeant SCHILT. Gloss. Teur. p. 80. ubi de eo nonnulla inuenient. Ego de Burgbanno locum adscribam classicum, nullibi, quod scio excitatum, e dipl. CONR. d. a. 1147. ap. BARING. clan. dipl. p. 29. *Damus, ac decreto in perpetuum valituro confirmamus eandem libertatem, quam habet Corbejense monasterium, PRAEFECTVRAM VRBIS, quae vulgo dicitur BURGBANN, ea videlicet priuilegii ratione, ut nullus dux, nullus marchio, nullus comes, nullus aduocatus potestatem habeat exercendi iudicium in atrio praedictae ecclesiae, sed quidquid praeter ius et aequum a famulis, qui iam abbati quam congregationi obsequio cottidiano conseruiunt, commissum**

§. VI.

In lingua polonica *lapis* est KA'MIEN et *lapidarius* KA'MIEN-
NICK (i). Latet ea vox in multarum urbium nominibus, alia ut
et iis nota esse possit, qui alias nullum plane cum flauonicis lin-
guis commercium habent. In Russia rubra vrbs, a Lemberga XX
milliaria versus orientem disita, cuius nomen BIALY-KA'MIEN,
Hebraei eam לבנון *Libanon*, (k) graeci λευκοπετραν, *Weissenfels* aut
Wittenberg nostrates dicerent; (l) CAMINIEK-PODOLSKY *Camene-*
cia,

nissum fuerit, ab Abbate vel ab eo, cui in se mandauerit, corrige-
zur. Hunc vnum locum qui legit omnibus iis qui plerumque exci-
tare solent, superfedere potest.

(i) MONETAE *Enchirid. polonic. p. 329, refer huc e lingua uenedica pe-*
trae appellationem KÓMINE TCHIÓERA, quasi tu dicas montem
lapidosam, mons enim Venedis TCHIÓERA, (in Glossario Venedi-
co PFEFFINGERI apud ECKHARD. hist. stud. cym. pag. 281.)
Polonis GORA', Russis GORO, unde NAGORNI homines qui mon-
zana incolunt, ita Tatarí Czeremissi dicuntur, qui montes ad dextram
Volgae ripam habitant, OLEAR. nieu. pers. Rey. p. 255, DIVISA
GORO der Jungfrauenberg, TOMAINOGOR der Schlangenberg
XV veritas Astracina distans, alii.

(k) A radice לבן *Hiphil* הלבין *albus euasit, unde dicitur later לבן*
Gen. XI, 3, et לבן populus alba Gen. XXX, 37, Hof. IV, 13.

(l) *Vened. BIALLO, BEL, albus. Polonice BIALY albus, BIA'LOS' c'*
albedo, BIALOSKORNIK coriarius, ein Weißgerber; hinc BIE-
LAGROD, Belgrad, griechisch Weissenburg, BELVIA — RYBIZA
piscium genus in Volga, de quo OLEAR. nieu. pers. Rey. p. 284
sub άγραιων nomine celebratum ab HERODOT. L. IV. pag. 106.
BELVICH, der weiße Gott, Oromasdes Venedorum, Deus enim
Croatis, Dalmatis, Polonis et Hungaris BOGI, Venedis BOZ, BYCH-
WITZA diuinus.

cia, vrbs ducatus Podoliae superioris, ingenti petrae superaedificata; KAMINſATON vrbs Ruſſica ad nigri maris littus; ab ea voce *palatia lapidea* CAMINATAS dictas cenſeo. AELFRICVS recte *Fyr-bus* explicat, hoc vero non de camera in qua fornax explicandum, ſed eo ſenſu ſumendum eſt, quo et nos aedes noſtras hodie Geuerſtäten dicimus.

§. VII.

Vt nunc *Italīs Hiſpaniſque* CAMINO, *Galliſ* CHEMIN ita in media latinitate olim CAMINVS *via, iter* (m) WAMBÆ notitia Ep. Hiſp. *Oxoma teneat de Furca uſque ad Aylarſon, quomodo currit in camina ſ. Petri, qui vadit ad ſ. Iacobum.* VSATICI BARCIN: c. 55. *Camini et ſtratae per terram et per mare ſint de poteſtate, et per illius deſenſionem debent eſſe in pace et treuga per omnes dies et noctes.* Vocem hanc OCTAVIUS FERRARIUS in origin: *italicis a gamba, ut*

hoc

- (m) Aut omnia me fallunt, aut explicare hinc poteſt locus, qui cruceſem non vnam fixit CANGIO in dipl. *Lotharii regis Franc. d. a. 977. ap. LOCRIVM in Chronico belgico: ſimili modo manſa duo in praedicta villa, et ſedes duo in terra arabili, et bonaria 24 ad opus fratrum ipſius loci, medietatem etiam CAMINAE datam ab Andremaro;* vbi CANGIUS *Cammae ſeu cambae* (braſſeria, Branſhaus) maunt; perperam, qui enim perluſtrauit diplomata ſcit vias eſſe donatas, quaeſnam enim in instrumentis donatoriis formula notior illa, quam nunc e charta *Conradi Ep. Magdeburg. d. a. 1136. deſcribo: — inſtitutis et pertinentiis eius, arvis, terris cultis et incultis, agris, pratis, pascuis, ſyluis, aquis, viis et inuis, exitibus et reditibus, quaeritis et inquirendis.*

C

hoc a graeco *καμπτειν* deriuat, ita *caminare*, ire, effct quasi *gambinare*, crura velocius mouere, gressum accelerare; quocum MENAGIVS facit. Verum est, Menagii haec et Ferrarii coniectura, maiorem prae se habet veritatis speciem quam illa BOVILLI, qui *femitas* caminos vocatos vult, quia fumariorum speciem referant, et illa ACHARISII qui a *campo* vocem deduxit, quod olim in campo ad cursum exercerentur, vnde *scampare* currere, *campinare*, *camminare* velociter ingredi; nescio tamen an non etiam a nostra flauonica voce, *vias lapidibus stratas* CAMINATAS dixerunt. Viderint ea de re quibus maior eruditio, et linguarum cognitio profundior.

§. VIII.

Si tamen adhuc inueniuntur quibus nimis longe quaesita, ea, quam proposuimus, deriuatio, videtur; qui credunt parum esse probabile, vocem, quoad originem flauonicam, in aliis inueniri quam flauonicis scriptoribus; iis utique multa possumus regerere. Ac primo quidem confiderent rogo, verum quidem esse voces, quarum origo mere hispanica aut italica est, potissimum in hispanicis siue italicis scriptoribus occurrere, sed multas inueniri quoque, quae, origo licet vel maxime italica aut hispanica esset, ingererunt sese aliis scriptoribus, quo *litterae cambiales* utique referendae, quae sub ea appellatione, licet ea quoad originem pura puta italica sit, in omnibus libris inueniuntur, sic *guardia*, *guardare*, si originem spectas, mere germanica est, et tamen gallicis, italicis, hispanicis sese insinuauit scriptoribus; porro,

ro, inuenitur forsan ea vox in chartis slauonicis frequentius quam in aliis, quis vero excussit harum gentium serinia? Vix enim ac ne vix quidem nunc demum nobis Bohemorum et Hungarorum historia DOBNERI, POTSDIEBRAE, BELII, aliorumque summorum virorum studio, innotescere coepit, intactas adhuc iacent res Seruiorum, Croatarum, Dalmatarum, aliarumque gentium, quarum historiam, ne quid de diplomatibus dicam, attingit nemo aut si quis attingit, perraro ad nos huius generis libri adferuntur qui clausi et sepulti intrapatriae limites iacent; itaque iudicare nequimus num non frequentior huius vocis usus in slauicis, quam aliis, libris inueniatur. Est et istud considerandum, longe lateque per Germaniam dispersos Slauos fuisse, qui non pauca oppida, nominibus ex patria lingua desumptis, insigniuerunt. Imprimis notum est Slauos, et gentem imprimis Soraborum, quae Venedica est, habitasse omnem fere Saxoniam, et urbium saxonicarum nomina, ex nulla felicius lingua quam Venedica illustrari; (u) inuenies vero ibi *Chemnitziam* urbem, Chemnitz, Kemnitz, quam rogo, a quamam alia voce, quam nostra Kamien dictam putas.

C 2

Nunc

(u) Quod etiam valet de nominibus pagorum urbiumque principatus Anhaltini; qua de re insignis commentatio extat FRENZELII, linguae Venedicae adprime gnari, inserta BECM. *anhalt. Chron.* T. I. c. IV. §. 9. Erat *Frenzelius* hic verbi diuini minister *Schonauiae* in Lusatia; ingens opus etymologicum linguae Sorabicae meditarat, sed ob librariorum nostrorum *συνδρολογικόν* maior operis pars lucem adhuc exspectat, sunt enim modo duo priores libri, quibus octo alios adiungere voluit, et quidem per partes editi *Budissae* et *Sittaniae* 1693—1698.

Nunc vero si in media Germania, Sclavi aequè ac Germani habitaverunt quid mirum si et germanica lingua vocès flavonicas, et flavica Germanicas adoptavit, (o) et hinc etiam ii germanici scriptores, qui latina quam vernacula lingua vti malebant, latinitati quoque suae flavica admiscuerunt nonnulla. Si vero his omnibus nequaquam acquiescere quis vult poterit equidem per me de alia vocis etymologia cogitare. *Kamnes*, *CAMINVS*, *furnus*, *fornax*, hinc forsàn *caminata domus*, quae caminis siue fornacibus gaudet; viliora enim Germanorum aedificia caminis nequaquam fuisse instructa, non est cur multis moneamus. Et si AELFRICI Glossae caminatam *Fyrhus* vertunt, *ignis domum* verterunt. i. e. *domus quae igne gaudet*. Faciant hanc derivationem suam omnes ii quibus iusto periculosior iter e Slauonia in Germaniam aut Latium videtur, iu polonico meo *Kamien* acquiesco, forsàn enim lectores mei

- (o) Praesertim cum vltimum hoc ita clarum vt dubium nullum patiatur; docebit hoc omnium optime oratio dominica in Venedorum linguam translata, quam hic non pigebit adscribere:

Nos hōlya wader ta roy chis wa nebisgāy. Siunta woarda tugi geima. Tia rik komma. Tia, willya schingōt koke nebisgāy, kok kak no sime. Nōssi wisse danneisna stgeiba doy nam dans. Un wittedoy nom nōsse ggreis tak moy wittedogime nōssēm gresnarim. Ny bring goy nōs ka warsikonge. Toy lōsōy nos wit wifōkak. Chundak.

Quantum lingua germanica debeat flavonicis patet imprimis ex immortalis operis IOHANNIS LEONHARDI FRISCHII; opus auro contra earum, quod quilibet patroae linguae studiosus diurna noturnaque manu versare deberet.

mei nequaquam oblitū sunt locum quem supra e charta *Geraldi* episcopi Cadurcensis, ubi ecclesia b. Mariae de Sobigos, quae tamen ita Dii me ament, nullis caminis fuit instructa, *Caminata* audit. Demonstrauimus igitur quod demonstrandum nobis proposueramus :

VOCIS CAMINATAE ORIGINES, E SLAVONICIS LINGVIS ESSE
REPETENDAS.

EPICETET: apud ARRIAN: l. I. c. XVII.

Καὶ τίς ἔστιν ὁ γεγραμμένος, ὅτι ἀρχὴ παιδευσοῦς ἢ τῶν ὀνομάτων ἐπι-
σιεψίς; Σωκράτης δ' εἰ λέγει;

T H E S E S,
 VT DISSENTIENDI MATERIEM SVPPEDITENT,
 ADIECTAE ET DEFENDENDAE

A
 IOANNE CHRISTOPHORO NIEMANN.

- I. Methodus syllogistica in disputationibus est optima.
- II. Historia literaria, saltim eius scientiae, cui aliquis operam nauat, sedulo tractanda erit.
- III. Antiquitatum studium a Medicina non abhorret, sed potius rationali, salutari huius artis, cultori commendandum quam maxime est.
- IV. Expositio aegrotorum in vias publicas apud veteres, medicorum defectum egregie supplere potuit.
- V. Effectus expositionis aegrotorum in vias publicas etiam in nostris regionibus obtineri potuisset.
- VI. Magis laudanda mihi est veterum expositio aegrotantium, quam incubatio, quae in templis fiebat.
- VII. Veterum medicorum scripta eo tempore demum cum vsu, legi poterunt, cum aliquis, cursum medicum, vri dicunt, absoluerit.
- VIII. Linnaeanum systema plantarum sexuale, prae aliis omnibus commendandum est.
- IX. Physica philosophica eiusdem est amplitudinis et ambitus, ac historia naturalis cf. Illuſtris EBERHARDI, praeceptoris optimi erſe Gründe der Naturlich. re. S. 5.
- X. Physica rationalis iure cum experimentalis coniungitur.
- XI. Omne corpus physicum gaudet interſtitis. De mathematico contrarium valet.
- XII. Methaphysica multarum rerum historicam requirit cognitionem.

ABRA.

ABRAHAMVS IACOBVS PENZEL

S. P. D.

IOANNI CHRISTOPHORO NIEMANNO.

Ex omnibus iis diebus, DOCTISSIME, ANIMOQVE MEO CHARISSIME NIEMANNE, quos hilariter mihi ac iucunde, in alma hac, quam meam appellare nunc posse, summopere laetor, Fridericiana, Musarum incluta sede, transigere licuit; hodiernum ego felicissimum candidoque lapillo merito notandum censeo. Qui enim possem aliter ego, cui largissima hodie aliis inseruendi, quod semper cupio quam maxime, aperitur porta? cui hodie licet e superiori cathedra verba facere, quibus animum suum, amicis prorsus dicatum, palam testaretur? Cui tandem contigit praeclara quaeuis de TE studiisque Tuis publice praedicare, omniaque ea quae clanculum miratus huc usque sum in omnium confesso dicere. Quam vero vellem DVLCISSIME NIEMANNE adstitisset cunis meis Hygaea, vidisset me nascentem placido Aesculapius lumine, ne proletariae viderentur et infucatae laudes quibus dignum TE ob largam amplissimamque rei medicae cognitionem censeo; quibus dignum TE censere omnes ii debent, quorum mentes praeconceptis non reguntur opinionibus, testesque fuerunt alacritatis dexterioritatisque TVAE quam nuper probris omnibus probasti, dum aduersus doctissimos aduersarios defendere fluidum nerveum conabaris. Verum enimvero non defuerant ea TIBI occasione e gratioso Medicorum ordine,

qui

qui laudes TVAS facundius et melius me enarrabant. Tacere hinc ego,
 in re medica exotericus homo, et id laudare quod possum volo, animi
 candorem, probitatem veri rectique studium, et, cuius hodie lucu-
 lentum edidisti specimen, variarum multarumque rerum cognitionem,
 quas ignorare, qui Aesculapio sese sacrarunt, plerumque solent. Per-
 ge qua coepisti via, O AMICISSIMUM CAPVT et poteris olim, si porro
 in Medicorum mediū aeuū scriptis desudare vis, ingentem illam exple-
 re lacunam, quam hodie adhuc post exantlatos CANGIANOS et CAR-
 PENTARIANOS labores, in illa barbariei plena latinitate deprehendi-
 mus. Verum est, lati, si qui alii, sunt Medicinae campi, iique amoe-
 nissimi, sed tamen etiam Hesperidum hortos nonnunquam deferere iu-
 uat, et ex Alcinoi pomariis poma decerpere, quare propositum TI-
 BI institutum laudo, quo, imitatus summorum virorum exempla
 CONRINGIORVM, RVDBECKIORVM, TRILLERORVM, REISKIORVM,
 quorum aequabis olim, sit faustum omen! famam, non sola rei medi-
 cae notitia contentus, Philologiae animum adplicuisti. Non infructuosa
 Et sterilis erit incredibilis illa diligentia TVA, alacri feruidoque comi-
 tata ingenio, non diligentiae probitatisque deerunt praemia, non in-
 clusum manebis angusti patriolae limitibus! ulterius NIEMANNIANVM
 NOMEN progredietur. In illo vero felici, mi NIEMANNE tempore,
 ubi uberrimum vigiliarum ac diligentiae messem habebis, ne obliuiscas
 quis quaeso PENZELII TVI, qui candide, si quis alius TE, et ex ani-
 mo amat. Ita vale MI NIEMANNE, iterumque vale meique nunquam
 obliuiscere. Dabam in regia Fridericiana; ipsis Octobris idibus
 C1810CCLXI.

ULB Halle

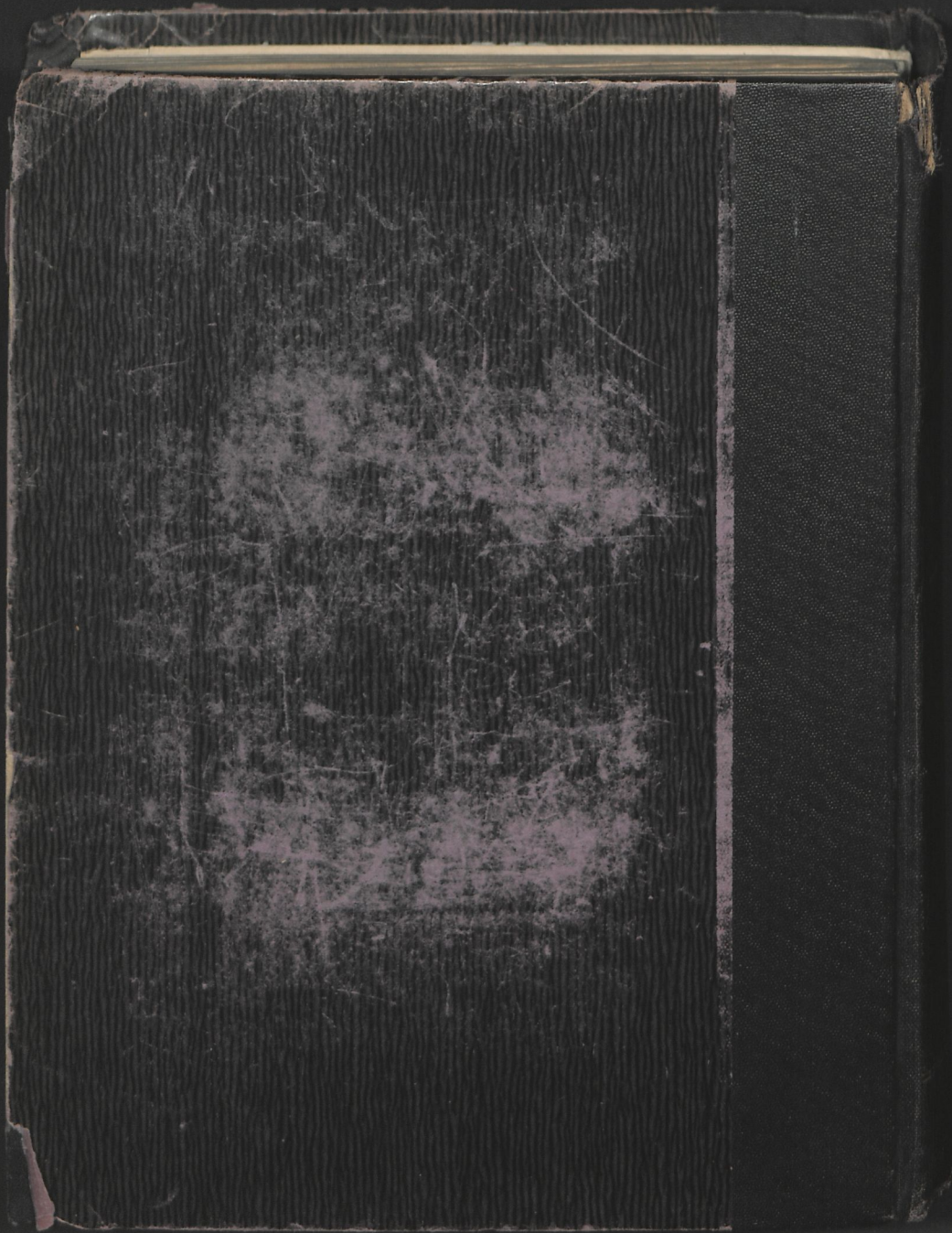
3

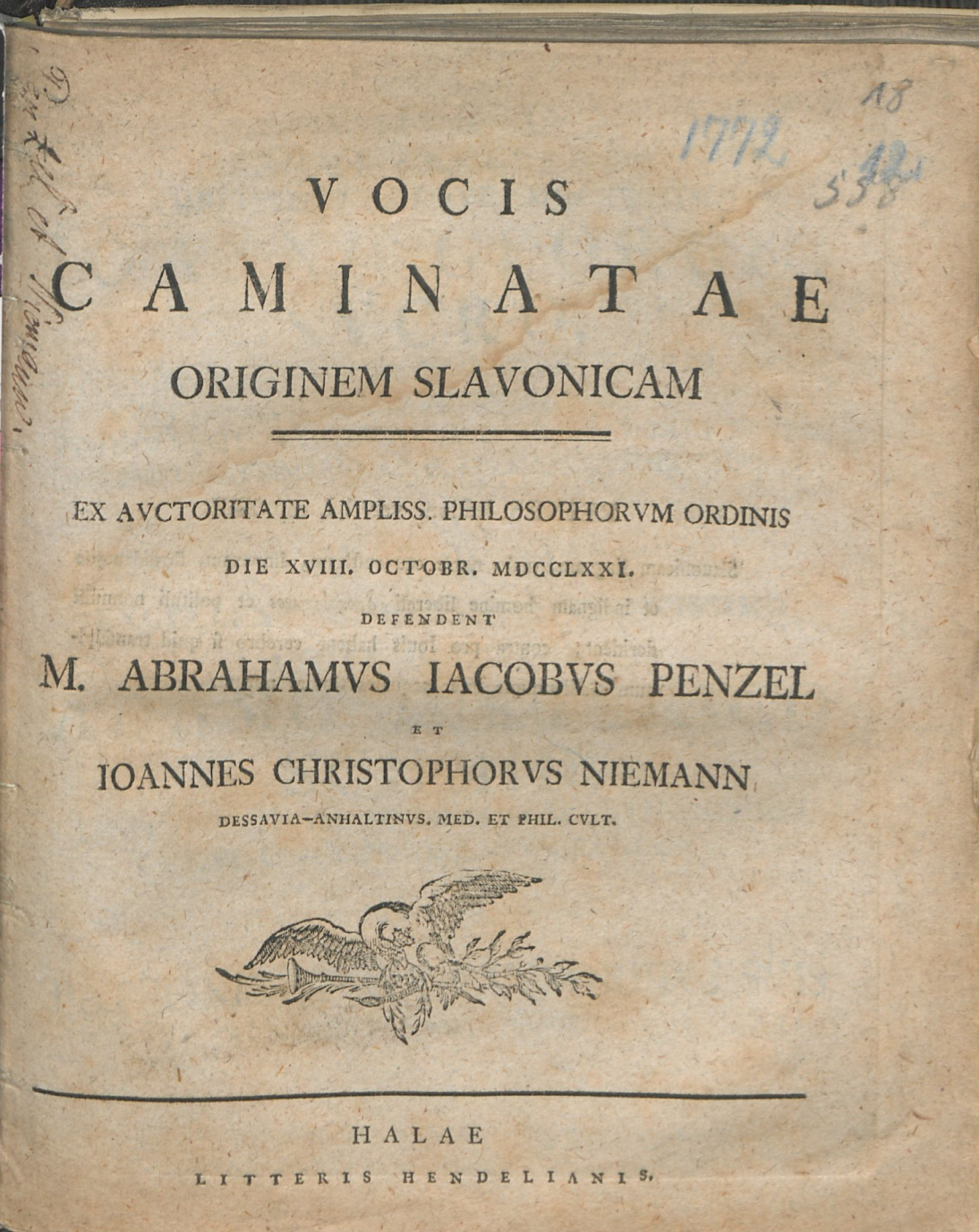
002 169 592

sb

VOCIS
CAMINATAE
ORIGINEM SLAVONICAM

EX AVCTORITATE AMPLISS. PHILOSOPHORVM ORDINIS

DIE XVIII. OCTOBR. MDCCLXXI.

DEFENDENT

M. ABRAHAMVS IACOBVS PENZEL

ET

IOANNES CHRISTOPHORVS NIEMANN

DESSAVIA-ANHALTINVS. MED. ET PHIL. CVLT.

HALAE

LITTERIS HENDELIANIS.

